

**HORTOS
URBANOS**

DA DEPUTACIÓN DE LUGO

2026

DOSSIER #67

ÁREAS PROTEXIDAS EN ESPAÑA

Contexto xeral da protección da natureza

En España, a protección do patrimonio natural está fundamentada na **Constitución Española** (dereito a un medio ambiente adecuado) e, con carácter básico, na **Lei 42/2007, de 13 de decembro, do Patrimonio Natural e da Biodiversidade**, que substitúe e actualiza marcos anteriores e establece o réxime xurídico básico dos espazos naturais protexidos.

A lexislación estatal establece as figuras fundamentais de protección, pero **cada comunidade autónoma pode desenvolver normas propias**, multiplicando as categorías e adaptándoas ao seu contexto natural e administrativo.

Definición de espazo natural protexido

Espazo Natural Protegido é aquel sector do territorio terrestre ou mariño que:

- Contén sistemas ou elementos naturais representativos, singulares, fráxiles ou de especial interese ecolóxico, científico, paisaxístico ou xeolóxico.
- Está declarado para a protección, mantemento e restauración da biodiversidade e dos recursos naturais asociados.

A declaración confire un réxime xurídico especial de protección, que limita actividades que poidan prexudicar os valores naturais obxecto de conservación.

Figuras básicas de espazos naturais protexidos en España

Segundo a **Lei 42/2007**, os espazos protexidos clasifícanse, ao menos, nas seguintes **categorías básicas de ámbito estatal** (pódense sumar outras autonómicas):

Parques

Espazos que, pola beleza paisaxística, diversidade de ecosistemas ou singularidade da súa flora e fauna, requiren protección preferente. Nesta categoría inclúense:

- **Parques Nacionais:** máxima categoría de protección estatal. Normalmente de grandes extensións, case sen transformación humana e con valores ecolóxicos excepcionais (*Rexidos por normativa específica de Parques Nacionais e integrados na Rede de Parques Nacionais*).

Reservas Naturais

Espazos con ecosistemas, comunidades biolóxicas ou elementos naturais de importancia excepcional pola súa rareza ou fragilidade, que precisan protección especial.

Áreas Marinas Protegidas

Espazos destinados á protección de ecosistemas ou valores biolóxicos xeolóxicos mariños. Esta figura foi creada e reforzada pola **Lei 41/2010, de protección do medio mariño**.

Monumentos Naturais

Elementos naturais singulares (como formacións xeolóxicas, árbores monumentais, galerías paleontolóxicas) de excepcional valor científico, cultural ou paisaxístico.

Paisaxes Protegidos

Partes do territorio recoñecidas polos seus valores naturais, estéticos e culturais, en consonancia co **Convenio Europeo da Paisaxe**.

Redes e instrumentos de protección complementarios

Rede Natura 2000

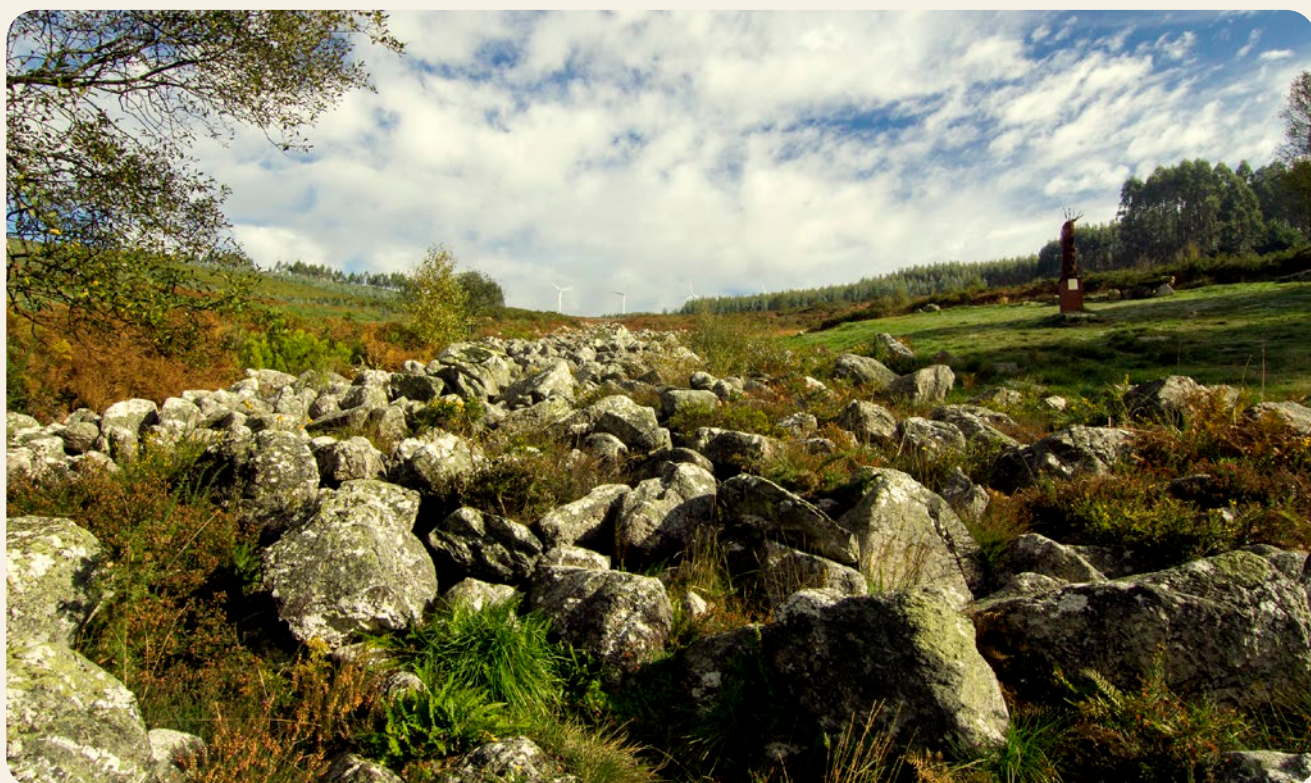
Rede europea de conservación que integra:

- **Zonas especiais de conservación (ZEC)** baseadas na Directiva Hábitats.
- **Zonas de especial protección para as aves (ZEPA)** baseadas na Directiva Aves.

Estes espazos, aínda que poden coincidir con figuras nacionais/autonómicas, teñen un réxime de protección e xestión específico orientado á conservación de hábitats e especies de interese comunitario.

Outras figuras internacionais

Algúns espazos son protección internacional (UNESCO, Ramsar, etc.) mediante instrumentos que complementan o réxime nacional e autonómico.

Normativa de Galicia en materia de espazos protexidos

En Galicia, a normativa autonómica regula os espazos protexidos complementando a lexislación estatal. As principais referencias legais son:

- **Lei 9/2001, de conservación da natureza de Galicia:** define categorías de espazos naturais protexidos e a composición da Rede Galega de Espazos Protegidos.
- **Lei 5/2019, do patrimonio natural e da biodiversidade de Galicia:** actualiza e desenvolve as categorías, así como o réxime de protección e integración con redes de conservación (incluída a Rede Natura 2000).

Categorías de espazos protexidos en Galicia

Segundo a normativa galega (Lei 9/2001 e Lei 5/2019), as categorías de espazos naturais protexidos comprenden:

- Reserva natural
- Parque
- Monumento natural
- Humedal protexido
- Paisaxe protexida
- Espazo protexido Rede Natura 2000
- Espazo natural de interese local
- Espazo privado de interese natural

Nesta clasificación, as figuras 1–6 integran a **Rede Galega de Espazos Protegidos** (competencia autonómica).

Exemplos de espazos protexidos en Galicia

Parques Naturais

- **Parque Natural das Fragas do Eume:** bosque atlántico temperado de alto valor ecolóxico.
- **Parque Natural da Baixa Limia-Serra do Xurés:** espazo montañoso con valiosos ecosistemas e enlace coa fronteira portuguesa.

Parques Nacionais con presenza galega

- **Parque Nacional Marítimo-Terrestre das Illas Atlánticas de Galicia:** formado polos arquipélagos das illas Cíes, Ons, Sálvora e Cortegada.

Outros espazos protexidos

- **Costa de Dexo-Serantes:** figura de **Lugar de Importancia Comunitaria (LIC)** e **Zona Especial de Conservación (ZEC)** integrada na Rede Natura 2000, declarada ademais Monumento Natural pola súa singularidade costeira.

Principais instrumentos normativos que regulan estas figuras

Normativa Estatal

- **Lei 42/2007, do Patrimonio Natural e da Biodiversidade:** contén o réxime xeral e as categorías básicas dos espazos protexidos.
- **Lei 41/2010, de protección do medio mariño:** regula as áreas mariñas protexidas e a súa integridade coa Rede Natura 2000.
- **Normativas de execución e desenvolvemento** do Ministerio para a Transición Ecolóxica sobre a declaración e xestión de espazos naturais e da Rede Natura 2000.
- **Normativa específica de Parques Nacionais** (lexislación propia de esa categoría).

Normativa autonómica en Galicia

- **Lei 9/2001, de conservación da natureza de Galicia:** marco xeral da protección e clasificación das figuras de espazos naturais protexidos.
- **Lei 5/2019, do patrimonio natural e da biodiversidade de Galicia:** desenvolve categorías, redes e instrumentos de protección con especial atención á conservación da biodiversidade galega.

Conclusión

O sistema de espazos naturais protexidos en España é pluriformal e estruturado, combinando:

Figuras estatais harmonizadas pola Lei 42/2007.

Rede Natura 2000, de ámbito europeo, con grandes extensións de protección para hábitats e especies.

Normativas autonómicas, que adaptan e amplían as figuras en función do contexto local (como en Galicia).

En Galicia, esta combinación permite protexer os valores naturais máis relevantes (desde os bosques atlánticos e zonas húmidas ata ecosistemas mariños e biodiversidade endémica), mediante unha rede normativa articulada e adaptada.

HORTOS URBANOS

DA DEPUTACIÓN DE LUGO

